

Predikan i S:t Peders kyrka 2022 av Tobias Bäckström

Långfredagen

”Korset”

Jes 53:1-12

Fil 2:6-8

Luk 23:26-49

Ps: 140, 652, 144, 700:1, 456, 142

Platon skrev ju många dialoger där två eller fler personer samtal om ett ämne. *Staten* är ett av Platons viktigaste dialoger. Där behandlar han hur en idealstat ska utformas men också den ideala människan. I den andra boken i *Staten* får vi lyssna till ett samtal mellan Sokrates och Glaukon. De diskuterar om en människa kan vara rättfärdig och god enbart för dess egen skull, utan vinna något på det. Skulle människor följa lagar utan tvång och hot om straff? Glaukon menar att ingen människa skulle av fri vilja välja att vara rättfärdig om hon inte kunde vinna något på det.

För att undersöka saken tänker de sig en person som är allt igenom rättrådig, en helgjuten och hedervärd man som ”vill vara – icke synas god”. Det sista är särskilt viktigt. För *synas* god – det vill även orättfärdiga människor. Och i själv verket, menade Glaukon, är detta den yttersta orättrådigheten, att man tycks vara rättrådig men inte är det.

Alltså för att pröva om en person verkligen är rättrådig måste man även ta ifrån honom *skenet* av att vara det. Han ska vara rättrådig men ges ryktet om det motsatta.

Hur skulle då denna person bli bemött och behandlad av sin omgivning? Ja, hur hanterar vi människor en person som är alltigenom god och rättrådig som aldrig gjort någon något ont, men som sen heller aldrig sökt någon vinning för sin godhets skull. Aldrig varit god för att få något i gengäld – vare sig om det gäller vänskap, rykte eller aktning. Han ska *bara* vara god – för godhetens egen skull.

Glaukon är klar med vad som skulle hända med honom: ”han kommer bli piskad, torterad, slagen i bojor, och få ögonen utbrända, och efter alla dessa hemsigheter kommer han till slut spetsas på en påle”. (Staten, bok 2:362)

Jag tror att vi känner igen den här beskrivningen som Platon skrev mer än 300 år, innan den ideala människan, den ende som var alltigenom god, god bara för godhetens egen skull, blev behandlad på ett liknande sätt.

En orättrådig människa hade inte råkat ut för detta eftersom han på olika sätt sett till att undvika sitt öde, även med oärliga medel. Han hade spelat samma spel som sina motståndare, han hade använt sin godhet, eller *skenet* av godheten för att skaffa sig namn och rykte, vänner som kan hjälpa honom när det behövs. Och därför är det för en orättrådig person viktigare att *synas* god än verkligen vara det.

Paulus beskriver vad verklig kärlek är i sitt första brev till Korint: ”Kärleken är tålmodig och god. Kärleken är inte stridslysten, inte skrytsam och inte uppblåst. Den är inte utmanande,

inte självisk, den brusar inte upp, den vill ingen något ont. Den finner inte glädje i orätten men gläds med sanningen. Allt bär den, allt tror den, allt hoppas den, allt uthärdar den.” (1 Kor 13)

När vi människor ställs inför en sådan här självutgivande kärlek kan vi inte hantera den. Vi tänker att om någon nu ändå skulle vara så här god och kärleksfull, varför då inte använda det till att bli en person som folk beundrade och älskade. En förebild, en som alla såg upp till. Men då hade det inte varit en kärlek som *inte söker sitt*.

När vi ställs inför den yttersta godheten känner vi inte igen den som *godhet*. Så långt ifrån oss och vår natur är detta, vi som av ren vana ställer oss själva i främsta rummet. Det man inte har inom sig kan man inte heller förstå eller ta till sig.

Kanske är det därför som Jesus död på korset ter sig så obegriplig för oss. *”Talet om korset är en dårskap för dem som går förlorade, men för oss som räddas är det en Guds kraft”* (1 Kor 1:18) skriver Paulus. När vi ställs inför den yttersta kärleken ser vi det som dårskap. Något anstötligt, något som vi stöter bort. En kärlek som är *så* självutgivande ser vi som galenskap. I en värld av dårar, där kommer den vise anses vara en dåre och bli inspärrad. Och i en värld där alla söker sitt, där kommer den osjälviskt gode bli ansedd som ond och förtjäna döden.

Jesus var den ideala människan, den ende som inte söker sitt utan helt levde för andra, för oss. En sådan självutgivande kärlek kunde bara leda åt ett håll. Precis som Glaukon och Sokrates kom fram till i sin dialog: den rättrådiga och goda människan skulle inte kunna överleva oss.

Vägen för Jesus var från början utstakad mot ett kors. Och just eftersom han var kärlek, självutgivande kärlek, så lät han det ske. Han utnyttjade inte skenet av sin godhet för att undvika sitt öde. Därmed visade han verkligheten på korset sin kärlek till oss. Den kärlek som inte söker sitt blir till slut fastspikad. Med andra ord: hade Jesus tid på jorden *inte* slutat på ett kors hade han inte varit den ideala människan, den ende som älskade utan att tänka på sig själv.

Talet om korset är en dårskap för den som grå förlorad – men en *Guds kraft* för den som blir räddad. Lägg märke till att Paulus inte säger att talet om korset är en *vishet* för oss som räddas. Han ställer inte dårskap mot vishet utan mot Guds kraft. Ja, fortfarande är det obegripligt för oss; fortfarande ställer vi oss frågan: varför flyr han inte? Varför går han med öppna ögon in i lidandet? Vi förstår det inte – vi som av vår natur inte kan ta till oss sådan godhet. Men även om vi inte förstår det kan det för oss bli en Guds kraft. Jesus utgav sig själv för oss, han gav sitt liv för att vi skulle leva. Han visade att hans kärlek är starkare än döden. Den kärlek som ger oss kraft att leva.